EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 4.6.2025.
COM(2025) 225 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Slovākijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

{SWD(2025) 225 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Slovākijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97[1], un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

Vispārīgi apsvērumi

(1) Regulā (ES) 2024/1263, kas stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī, ir precizēti ekonomikas pārvaldības sistēmas mērķi, proti, veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Regulā noteikts, ka Padome un Komisija Eiropas pusgada kontekstā veic daudzpusēju uzraudzību saskaņā ar LESD noteiktajiem mērķiem un prasībām. Eiropas pusgads jo īpaši ietver konkrētām valstīm adresētu ieteikumu formulēšanu un īstenošanas uzraudzību. Minētā regula arī veicina valstu atbildību par fiskālo politiku un uzsver tās orientāciju vidējā termiņā apvienojumā ar efektīvāku un saskaņotāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns, kurā ietvertas tās fiskālās, reformu un investīciju saistības četru vai piecu gadu periodā atkarībā no valsts likumdošanas termiņa ilguma. Neto izdevumu[3] virzībai šajos plānos ir jāatbilst

[1] OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

[3] Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: “neto izdevumi” visi ir valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus; ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus; iii) izdevumus par

regulas prasībām, piemēram, prasībām par to, ka līdz korekcijas perioda beigām ir jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam ir jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar minētajā regulā izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par trim gadiem.

(2) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241[4], ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("ANM"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. ANM nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi sniedzot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm ANM veicina ekonomikas un sociālo atveseļošanu, vienlaikus virzot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(3) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435[5] ("*REPowerEU* regula") mērķis ir pakāpeniski izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdz iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Slovākija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(4) Slovākija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu Komisijai iesniedza 2021. gada 29. aprīlī. Komisija atbilstoši minētās regulas 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 13. jūlijā pieņēma īstenošanas lēmumu par Slovākijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[6] un 2023. gada 14. jūlijā grozīja šo lēmumu saskaņā ar 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finansiālā atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī iekļautu *REPowerEU* nodaļu[7]. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka

---

Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem; iv) valsts izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu; v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

4 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

5 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

6 Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 13. jūlijs) par Slovākijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 10156/2021; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1).

7 Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 14. jūlijs), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (2021. gada 13. jūlijs) par Slovākijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 11205/2023 INIT, ST 11205 2023 ADD 1).

Komisija saskaņā ar 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Slovākija ir apmierinoši sasniegusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša sasniegšana nozīmē to, ka nav bijis regresa attiecībā uz tās pašas reformas vai investīcijas iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(5) Padome 2025. gada 21. janvārī pēc Komisijas ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko apstiprina Slovākijas vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu[8]. Plāns tika iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 11. pantu un 36. panta 1. punkta a) apakšpunktu, aptverot laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam, un tajā noteikta fiskālā korekcija četru gadu periodā.

(6) 2024. gada 26. novembrī Komisija pieņēma atzinumu par Slovākijas 2025. gada budžeta plāna projektu. Tajā pašā dienā Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma 2025. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Slovākija bija minēta starp tām dalībvalstīm, par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2025. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku[9] Padome pieņēma 2025. gada 13. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2025. gada 10. martā.

(7) Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja Konkurētspējas kompasu – stratēģisku satvaru, kura mērķis ir nākamajos piecos gados palielināt ES globālo konkurētspēju. Tajā ir noteikti trīs pārmaiņu imperatīvi ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei: i) inovācija; ii) dekarbonizācija un konkurētspēja; iii) drošība. Lai novērstu inovācijas plaisu, ES vēlas veicināt rūpniecisko inovāciju, atbalstīt jaunuzņēmumu izaugsmi, izmantojot tādas iniciatīvas kā ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģija, un veicināt progresīvu tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta un kvantu datošanas, ieviešanu. Tiecoties uz zaļāku ekonomiku, Komisija ir izstrādājusi visaptverošu Lētākas enerģijas rīcības plānu un tīras rūpniecības kursu, kas nodrošina, ka pāreja uz tīru enerģiju joprojām ir izmaksu ziņā efektīva, konkurētspējai labvēlīga, jo īpaši energoietilpīgās nozarēs, un ir izaugsmes virzītājspēks. Lai samazinātu pārmērīgu atkarību un palielinātu drošību, Savienība ir apņēmusies stiprināt globālās tirdzniecības partnerības, dažādot piegādes ķēdes un nodrošināt piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām un tīras enerģijas avotiem. Šo prioritāšu pamatā ir horizontālie veicinošie faktori, proti, regulējuma vienkāršošana, vienotā tirgus padziļināšana, konkurētspējas finansēšana un uzkrājumu un investīciju savienība, prasmju un kvalitatīvu darbvietu veicināšana un labāka ES politikas koordinācija. Konkurētspējas kompass ir saskaņots ar Eiropas pusgadu, nodrošinot, ka dalībvalstu ekonomikas politika atbilst Komisijas stratēģiskajiem mērķiem, izveidojot vienotu pieeju ekonomikas pārvaldībai, kas veicina ilgtspējīgu izaugsmi, inovāciju un noturību visā Savienībā.

(8) 2025. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās līdztekus ANM īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes,

---

8 Padomes Ieteikums (2025. gada 21. janvāris), ar ko apstiprina Slovākijas vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu (OV C, C/2025/645, 10.2.2025.).

9 Padomes Ieteikums (2025. gada 13. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi novērst visas problēmas, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Šie konkrētai valstij adresētie ieteikumi joprojām vienlīdz attiecas uz grozīto atveseļošanas un noturības plānu novērtēšanu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21. pantu.

(9) 2025. gada konkrētām valstīm adresētie ieteikumi aptver galvenās ekonomikas politikas problēmas, kas nav pietiekami risinātas ar atveseļošanas un noturības plānos iekļautajiem pasākumiem, ņemot vērā attiecīgās problēmas, kas konstatētas 2019.–2024. gada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos.

(10) 2025. gada 4. jūnijā Komisija publicēja 2025. gada ziņojumu par Slovākiju. Tajā tika izvērtēts, kā Slovākija ir īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus un kā tā īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Pamatojoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti tika identificētas visneatliekamākās problēmas, ar kurām saskaras Slovākija. Tajā bija arī novērtēts Slovākijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(11) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Slovākiju. Komisija minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Slovākijas makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2025. gada 13. maijā[10]. Komisija 2025. gada 4. jūnijā secināja, ka Slovākijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Jo īpaši, neraugoties uz dažiem uzlabojumiem, joprojām pastāv neaizsargātība, kas saistīta ar izmaksu konkurētspēju, ārējo bilanci un mājokļu tirgu, savukārt mājsaimniecību parādsaistību uzlabojumi šķiet pārliecinošāki, bet politikas rīcība ir bijusi ierobežota. Inflācija un vienības darbaspēka izmaksu pieaugums būtiski samazinājās, bet joprojām pastāv atšķirības, arī attiecībā uz pamatinflāciju, salīdzinājumā ar pārējo eurozonu un ES. Pēc būtiskā uzlabojuma 2023. gadā zemāku enerģijas cenu dēļ tekošā konta deficīts 2024. gadā nedaudz pasliktinājās lēna eksporta un importa pieauguma dēļ, ņemot vērā atjaunojušos iekšzemes pieprasījumu. Paredzams, ka tekošā konta deficīts šogad turpinās palielināties. Vienlaikus lielais valsts budžeta deficīts nesamazinās. Turklāt mājokļu cenu pieaugums 2024. gadā atkal paātrinājās, savukārt dzīvojamo ēku būvniecības samazināšanās saasina jau tā saspringto mājokļu piedāvājumu. Pēc vairākus gadu ilga pārliecinoša mājsaimniecību parāda pieauguma augstākas procentu likmes pēdējos divos gados palēninājа pieprasījumu pēc hipotēkām, un mājsaimniecību parāda attiecība pēdējos gados samazinājās. Tomēr, tā kā finanšu apstākļi 2024. gadā un 2025. gada sākumā ir mīkstinājušies, mājsaimniecību aizņēmumi pēdējā laikā ir atjaunojušies, un tos vēl vairāk veicina reālo rīcībā esošo ienākumu pieaugums saspringtā darba tirgus apstākļos. Saucēja ietekme kļūst mazāk nozīmīga, proti, mājsaimniecību parāda īpatsvars tuvākajā laikā var stabilizēties vai samazināties mazāk nekā iepriekš, vienlaikus saglabājoties zem ES vidējā rādītāja stabilas banku nozares kontekstā. Politikas progress ir bijis ierobežots. Lai ierobežotu inflāciju, ir pagarināti enerģētikas atbalsta pasākumi mājsaimniecībām. Tomēr šis pasākums, kuram nebija konkrēta mērķa, kļuva par vienu no valdības un tekošā konta ievērojamā deficīta virzītājspēkiem. Pasākumu pieņemšana, lai uzlabotu darba

[10] SWD(2025) 125 final.

produktivitāti un uzņēmējdarbības vidi, joprojām ir ierobežota. Aprīlī stājās spēkā Būvniecības likuma grozījums, kura mērķis bija vienkāršot būvniecības procedūras.

Gada progresa ziņojuma novērtējums

(12) Padome 2025. gada 21. janvārī ieteica Slovākijai šādu neto izdevumu maksimālo pieauguma tempu: 3,8 % 2025. gadā, 0,9 % 2026. gadā, 1,6 % 2027. gadā un 1,5 % 2028. gadā, kas atbilst maksimālajam kumulatīvajam pieauguma tempam, kurš aprēķināts, atsaucoties uz 2023. gadu, proti, 10,3 % 2025. gadā, 11,2 % 2026. gadā, 13,0 % 2027. gadā un 14,8 % 2028. gadā. 2025.–2027. gadā šie maksimālie neto izdevumu pieauguma tempi sakrīt ar korektīvajiem pasākumiem saskaņā ar Regulas 1467/97 3. panta 4. punktu, kā Padome ieteikusi 2025. gada 21. janvārī, lai novērstu pārmērīga budžeta deficīta situāciju[11]. Slovākija 2025. gada 30. aprīlī iesniedza savu gada progresa ziņojumu[12] par veiktajām darbībām, reaģējot uz Padomes 2025. gada 21. janvāra ieteikumu, nolūkā novērst pārmērīga budžeta deficīta situāciju, un par tādu reformu un investīciju īstenošanu, ar kurām reaģē uz galvenajām problēmām, kas konstatētas Eiropas pusgada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos. Gada progresa ziņojums atspoguļo arī Slovākijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu.

(13) Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un tā sekas ir eksistenciāls izaicinājums Eiropas Savienībai. Komisija ieteica koordinēti aktivizēt Stabilitātes un izaugsmes pakta valsts izņēmuma klauzulu, lai atbalstītu ES centienus panākt strauju un būtisku aizsardzības izdevumu palielinājumu, un Eiropadome šo priekšlikumu atzinīgi novērtēja 2025. gada 6. marta sanāksmē. Pēc Slovākijas 2025. gada 30. aprīļa lūguma Padome [datums] pēc Komisijas ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko Slovākijai ir atļauts atkāpties no ieteiktā neto izdevumu maksimālā pieauguma tempa un pārsniegt to[13].

(14) Saskaņā ar *Eurostat* apstiprinātajiem datiem[14] Slovākijas vispārējās valdības deficīts palielinājās no 5,2 % no IKP 2023. gadā līdz 5,3 % 2024. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds pieauga no 55,6 % no IKP 2023. gada beigās līdz 59,3 % 2024. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises atbilst neto izdevumu pieauguma tempam 5,4 % apmērā 2024. gadā. Gada progresa ziņojumā Slovākija prognozē, ka neto izdevumu pieaugums 2024. gadā būs 3,0 %. Komisija prognozē, ka neto izdevumu pieaugums būs lielāks nekā gada progresa ziņojumā norādītais. Atšķirība starp Komisijas aprēķiniem un valsts iestāžu aplēsēm ir saistīta ar mazākiem ES finansētajiem izdevumiem 2023. gadā, kas izmantoti gada progresa ziņojuma pamatā esošajos pieņēmumos. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja[15], kas ietver gan

---

11 Padomes Ieteikums par pārmērīga budžeta deficīta situācijas novēršanu Slovākijā (C/2025/5039).

12 2025. gada progresa ziņojumi ir pieejami šādā tīmekļa vietnē: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

13 Padomes Ieteikums, ar ko Slovākijai atļauj atkāpties no ieteiktās neto izdevumu trajektorijas un pārsniegt to (valsts izņēmuma klauzulas aktivizēšana), [jāpapildina: OV C/2025/xxx, x.x.2025.].

14 *Eurostat* euro rādītāji, 22.04.2025.

15 Fiskālo nostāju definē kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālo nostāju mēra kā starpību starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2024. gadā bija ierobežojoša, proti, 2,2 % no IKP.

(15) Saskaņā ar gada progresa ziņojumu Slovākijas budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2025. un 2026. gadā pieaugs par 1,9 %, savukārt SPCI inflācija 2025. gadā tiek prognozēta 3,9 % apmērā, bet 2026. gadā – 3,7 % apmērā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē ir paredzēts, ka reālais IKP 2025. gadā palielināsies par 1,5 % un 2026. gadā par 1,4 %, savukārt SPCI inflācija 2025. gadā plānota 4,0 % apmērā un 2026. gadā 2,9 % apmērā.

(16) Gada progresa ziņojumā ir paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā palielināsies līdz 4,9 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās palielināsies līdz 61,1 % Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam par 3,6 % 2025. gadā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē ir paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 4,9 % no IKP. Deficīta samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo ieņēmumus palielinošos konsolidācijas pasākumus, ko Slovākijas valdība pieņēma 2025. gadam. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 3,8 % apmērā 2025. gadā. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2025. gadā ir prognozēta kopumā neitrāla, proti, 0,2 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās palielināsies līdz 60,9 %. Parāda attiecības pret IKP pieaugums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo lielo primārā budžeta deficītu.

(17) Komisijas 2025. gada pavasara prognozē ir paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta (“dotācijām”) 2025. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 1,4 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,7 % no IKP 2024. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Slovākijas vispārējās valdības bilanci un parādu.

(18) Vispārējās valdības aizsardzības izdevumi Slovākijā 2021. gadā bija 1,4 % no IKP, 2022. gadā – 1,0 % no IKP un 2023. gadā – 1,2 % no IKP[16]. Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi ir paredzēts, ka aizsardzības izdevumi būs 1,3 % no IKP 2024. gadā un 2,3 % no IKP 2025. gadā. Tas atbilst pieaugumam par 0,9 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu. Laikposms, kad tiek aktivizēta valsts izņēmuma klauzula (2025–2028), ļauj Slovākijai pārskatīt valdības izdevumu prioritātes vai palielināt valdības ieņēmumus, lai ilgstoši lielāki aizsardzības izdevumi neapdraudētu fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā.

(19) Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi ir paredzēts, ka neto izdevumi Slovākijā pieaugs par 3,8 % 2025. gadā un par 9,3 % kumulatīvi 2024. un 2025. gadā. Pamatojoties uz Komisijas 2025. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka Slovākijas neto izdevumu pieaugums 2025. gadā būs mazāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu, kas noteikts ar korektīvajiem pasākumiem, gan gadā, gan aplūkojot 2024. un 2025. gadu kopā. Tāpēc Slovākijas pārmērīgā budžeta deficīta novēršanas procedūru var atlikt uz laiku.

(20) Gada progresa ziņojumā ir prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā samazināsies līdz 4,5 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda

[16] *Eurostat*, valdības izdevumi pēc valdības funkciju klasifikācijas (*COFOG*).

attiecība pret IKP 2026. gada beigās palielināsies līdz 63,3 %. Pamatojoties uz zināmajiem politikas pasākumiem, kas tiks īstenoti prognozes termiņā, Komisija savā 2025. gada pavasara prognozē paredz, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā būs 5,1 % no IKP. Deficīta pieaugums 2026. gadā galvenokārt atspoguļo makroekonomikas perspektīvas pasliktināšanos apvienojumā ar pastāvīgiem izdevumus palielinošiem diskrecionāriem pasākumiem, jo īpaši pastāvīgu 13. pensijas maksājumu vai veselības aprūpes izdevumu pieaugumu. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam par 3,9 % 2026. gadā. Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2026. gadā ir prognozēta neitrāla. Fiskālā konsolidācija varētu arī palīdzēt uzlabot ārējo stāvokli. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2026. gada beigās samazināsies līdz 63,0 %. Parāda attiecības pret IKP pieaugums 2026. gadā galvenokārt atspoguļo lielo primārā budžeta deficītu.

Galvenie politiskie uzdevumi

(21) Slovākijas nodokļu īpatsvars darbaspēka izmaksās (darba ieņēmumu aplikšana ar nodokli) 2024. gadā pārsniedza ES vidējo rādītāju zemu atalgotiem darba ņēmējiem, proti, 38,2 % likme personām, kas saņem 50 % no vidējās algas, salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju 31,8 %. Tomēr augstāks ienākumu līmenis bija tuvāks ES vidējam rādītājam, un tas liecina, ka nodokļu slogs ir salīdzinoši lielāks personām ar zemākiem ienākumiem. Īpašuma nodokļa ieņēmumi 2023. gadā bija zemi (0,4 % no IKP salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju 1,9 %), un tas galvenokārt skaidrojams ar Slovākijas platībatkarīgo īpašuma nodokļu sistēmu, kurā fiskālajā aprēķinā nav ņemti vērā tādi aspekti kā atrašanās vieta vai tirgus vērtība. Tas izraisa nodokļu ieņēmumu stagnāciju, ņemot vērā mājokļu cenu pieaugumu pēdējos gados, kā arī godīguma un taisnīguma problēmas. Turklāt ieņēmumi no Slovākijas vides nodokļiem, jo īpaši tādās jomās kā transports, piesārņojums un dabas resursi, pastāvīgi ir zemāki par ES vidējo rādītāju. Faktiskā likme ogleklim Slovākijā ir 64,1 EUR par tonnu CO_2, kas ir ievērojami zemāka par ES vidējo rādītāju, proti, 84,8 EUR, un tas liecina par vājākiem ekonomiskajiem stimuliem emisiju samazināšanai. Slovākija veic pasākumus, lai palielinātu savas nodokļu iekasēšanas sistēmas efektivitāti, ieguldot IT infrastruktūrā un īstenojot visaptverošu digitālās pārveides stratēģiju. Lai gan PVN iztrūkums pēdējos gados ir būtiski samazinājies, PVN atšķirības joprojām ir daudz lielākas nekā vidēji ES. Lai novērstu lielo valsts budžeta deficītu, Slovākija ir ieviesusi pasākumus, kuru mērķis ir palielināt valsts ieņēmumus, kas negatīvi ietekmē cenu konkurētspēju un rada nevienmērīgu resursu sadalījumu. Konkrētāk, nesen ieviestais finanšu darījumu nodoklis kavē uzņēmējdarbības vidi, veicina cenu paaugstināšanos un skaidras naudas maksājumu izmantošanu, radot bažas par iespējamu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Turklāt valdība ir paplašinājusi pasākumus, kuru mērķis ir mazināt augsto enerģijas cenu sociālo ietekmi. Tomēr šie pasākumi nav vērsti uz neaizsargātiem cilvēkiem un kropļo enerģijas tirgu cenu signālus. Turklāt tas, ka budžeta procesā pietiekamā mērā netiek īstenotas esošo izdevumu pārskatīšanas, neļauj panākt iespējamos ietaupījumus, kas varētu nākt par labu publiskajām finansēm. Nodokļu administrācijas digitalizācijas veicināšana, jo īpaši elektronisko rēķinu un iepriekš aizpildītu nodokļu deklarāciju jomā, varētu palīdzēt samazināt nodokļu sistēmas noplūdes, vienkāršot saistību izpildi un samazināt saistītās izmaksas.

(22) Slovākijā joprojām ir būtisks mājokļu trūkums, un mājokļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir viens no zemākajiem ESAO valstīs. Dzīvojamo ēku būvniecības rādītājs ir zem ES vidējā rādītāja un kopš 2023. gada beigām samazinās. Līdzīga lejupēja tendence bija vērojama arī 2023. gada beigās attiecībā uz izsniegto būvatļauju

skaitu. Tas ir Slovākijas neefektīvo atļauju piešķiršanas procedūru rezultāts, ko nosaka lielā administratīvā sadrumstalotība un nepietiekami resursi pašvaldību līmenī. Mājokļu piedāvājuma atbalstīšana arī palīdz ierobežot riskus, kas saistīti ar mājsaimniecību parādu. Turklāt īres tirgus nav pietiekami attīstīts, jo tiesiskais regulējums ir atbalstošs mājokļu īpašniekiem, nevis īrniekiem. Mājokļa īpašumtiesības joprojām ir vēlamais risinājums lielākajai daļai mājsaimniecību Slovākijā, jo īres maksa ir augsta un īres mājokļu pieejamība ir zema. Vienlaikus ļoti ierobežotais sociālo mājokļu piedāvājums – tikai 1,6 % no dzīvojamā fonda – rada šķēršļus visneaizsargātāko iedzīvotāju piekļuvei mājokļiem. Mājokļu cenu pieaugums un mājokļu būvniecības samazināšanās vēl vairāk ierobežo mājokļu pieejamību un pieņemamību cenas ziņā.

(23) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā noteikto atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tas palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā pabeigt atveseļošanas un noturības plāna efektīvu īstenošanu ir būtiski, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās veicinātu Slovākijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības izpildītu līdz 2026. gada augustam, ir būtiski, lai Slovākija ievērojami paātrinātu reformu un investīciju īstenošanu, risinot attiecīgās problēmas. Konkrēti, neprognozējama regulatīvā vide, administratīvais slogs un sadrumstalota pārvaldības struktūra, kā arī neefektīvi publiskā iepirkuma procesi un nepietiekama investīciju projektu sagatavošana ietekmē Slovākijas spēju efektīvi īstenot investīciju projektus un apgūt ES finansējumu, būtiski kavējot Slovākijas inovācijas un ekonomikas dažādošanas potenciālu. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(24) Slovākijā ir paātrinājusies kohēzijas politikas programmas īstenošana, kas ietver atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF), Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) un Kohēzijas fonda (KF). Ir svarīgi turpināt centienus nodrošināt šīs programmas ātru īstenošanu, vienlaikus maksimāli palielinot tās ietekmi uz vietas. Slovākija jau veic pasākumus saskaņā ar savu kohēzijas politikas programmu, lai palielinātu konkurētspēju un paātrinātu izaugsmi. Vienlaikus Slovākija joprojām saskaras ar problēmām, citastarp tām, kas saistītas ar konkurētspējas uzlabošanu rūpniecības pārkārtošanās kontekstā, inovācijas spēju palielināšanu, arī kritiski svarīgu tehnoloģiju izstrādi un ražošanu, ūdensapgādes noturības un mājokļu piedāvājuma palielināšanu, kā arī ar agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pieejamību un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu dalību darba tirgū. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 18. pantu Slovākijai kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatīšanas ietvaros ir jāpārskata tās programma, ņemot vērā arī problēmas, kas konstatētas 2024. gada valstij adresētajos ieteikumos. Ar Komisijas priekšlikumiem, kas pieņemti 2025. gada 1. aprīlī[17], termiņš vidusposma pārskatīšanas rezultātu novērtējuma iesniegšanai par katru programmu ir pagarināts pēc 2025. gada 31. marta.

[17] Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056 (COM(2025) 123 final).

Tas arī sniedz elastību, lai palīdzētu paātrināt programmu īstenošanu, un stimulus dalībvalstīm piešķirt kohēzijas politikas līdzekļus piecās Savienības stratēģiskajās prioritārajās jomās, proti, konkurētspējai stratēģisko tehnoloģiju, aizsardzības, mājokļu, ūdensapgādes noturības un enerģētikas pārkārtošanas jomā.

(25) Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*STEP*) sniedz iespēju ieguldīt svarīgā ES stratēģiskajā prioritātē, uzlabojot ES konkurētspēju. *STEP* tiek īstenota, izmantojot 11 esošos ES fondus. Dalībvalstis var arī sniegt ieguldījumu programmā *InvestEU*, atbalstot investīcijas prioritārajās jomās. Slovākija varētu izmantot šīs iniciatīvas, lai atbalstītu kritiski svarīgu tehnoloģiju, arī tīru un resursefektīvu tehnoloģiju, izstrādi vai ražošanu.

(26) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas tiek risinātas ar atveseļošanas un noturības plāna un citu ES fondu palīdzību, Slovākija saskaras ar vairākām citām problēmām, kas saistītas ar dekarbonizāciju un rūpniecības pārveidi, bezemisiju mobilitātes attīstību, uzņēmējdarbības vidi un publisko pārvaldi, digitalizāciju, pētniecību un inovāciju, tiesu sistēmu, darba tirgu, izglītību un veselības aprūpi.

(27) Kā noteikts Konkurētspējas kompasā, visām ES, valstu un vietējām iestādēm ir jāpieliek lieli pūliņi, lai izstrādātu vienkāršākus noteikumus un paātrinātu administratīvās procedūras. Komisija ir izvirzījusi vērienīgus mērķus administratīvā sloga samazināšanai: vismaz par 25 % un attiecībā uz MVU vismaz par 35 %; un ir radīti jauni rīki šo mērķu sasniegšanai, arī ES tiesību aktu kopuma sistemātisks noturības tests un uzlabots dialogs ar ieinteresētajām personām. Slovākijai ir jārīkojas arī nolūkā sasniegt šo mērķi. Lielākā daļa (78 %) uzņēmēju uzskata, ka administratīvo procedūru sarežģītība ir problēma to uzņēmumam, veicot uzņēmējdarbību Slovākijā[18]. Garas un sarežģītas administratīvās procedūras, neparedzama regulatīvā vide, strauji mainīgi tiesību akti un nepietiekama investīciju plānošana padara Slovākijas uzņēmējdarbības vidi par vienu no visnelabvēlīgākajām ES. Slovākijā tiesību akti mēdz strauji mainīties, un, pieņemot jaunus tiesību aktus, bieži tiek izmantotas paātrinātas likumdošanas procedūras. Laikposmā no 2023. gada oktobra līdz 2025. gada februārim attiecībā uz 37 % no visiem pieņemtajiem tiesību aktiem netika veikts standarta ietekmes novērtējums un apspriešanās ar ieinteresētajām personām. Pašreizējā labāka regulējuma sistēmā Slovākijā nav skaidru un pārredzamu noteikumu, un tā netiek efektīvi īstenota. Neraugoties uz to, ka ir ieviesti pasākumi uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, arī Slovākijas atveseļošanas un noturības plānā, vispārējie uzlabojumi ir bijuši nelieli.

(28) Slovākijas konkurētspēju kavē sadrumstalota valsts pārvalde, ierobežota publiskā iepirkuma pārredzamība un vāja investīciju plānošana. Vietējā pārvaldība cieš no lielām atšķirībām pašvaldību lieluma ziņā, nepietiekami finansētiem papildu pienākumiem un sliktas stratēģiskās plānošanas. Investīciju plānošana joprojām ir saistīta ar ES finansēšanas cikliem, un tai trūkst ilgtermiņa redzējuma, kas rada nenoteiktību uzņēmumiem un vietējām pašvaldībām. Jo īpaši mazām pašvaldībām ir vajadzīga labāka apmācība un spējas pārvaldīt investīcijas un piekļūt ES līdzekļiem. Neraugoties uz nesenajām reformām publisko investīciju novērtēšanā, atlasē un budžeta plānošanā, projektu uzraudzība un *ex post* novērtēšana joprojām ir vāja. Tā kā Slovākija izstrādā valsts investīciju stratēģiju līdz 2050. gadam, ir būtiski, lai šī stratēģija saņemtu plašu politisko atbalstu un tiktu pieņemta savlaicīgi. Vietējās pārvaldības struktūras reforma un pienācīga finansējuma nodrošināšana dažādiem

[18] "Uzņēmumu attieksme pret korupciju ES", Eirobarometra zibensaptaujas ziņojums (2024. gada aprīlis).

pienākumiem varētu ievērojami uzlabot Slovākijas investīciju plānošanas un īstenošanas strukturālās spējas. Turklāt Slovākijai ir arī jāuzlabo kvalitatīvu sabiedrisko pakalpojumu sniegšana vietējā līmenī un jāstiprina vietējo un reģionālo pašvaldību finansiālā neatkarība un pārvaldības spējas.

(29) Lai gan neseno reformu mērķis ir vienkāršot publiskā iepirkuma procedūras, joprojām pastāv bažas par nepietiekamu pārredzamību un konkurenci, jo 2023. gadā 33 % publisko līgumu tika piešķirti procedūrās ar vienu pretendentu. Publiskā iepirkuma procesu pārredzamība un konkurence tajos ir nepieciešama, lai veicinātu labu pārvaldību un uzlabotu publisko izdevumu efektivitāti. Turklāt, neraugoties uz to, ka tika pieņemts Publiskā iepirkuma procedūru likums, kura mērķis ir stiprināt zaļā publiskā iepirkuma noteikumus un uzlabot kvalitātes kritēriju un aprites cikla izmaksu izmantošanu, lielākā daļa līgumu Slovākijā joprojām tiek piešķirti, pamatojoties uz zemāko cenu.

(30) Pastāv bažas par Slovākijas tiesu sistēmu. Jo īpaši joprojām nav pietiekamu garantiju attiecībā uz Tieslietu padomes locekļu atlaišanu. Vairāki notikumi, piemēram, specializēto pretkorupcijas aģentūru (Īpašās prokuratūras un Valsts noziedzības apkarošanas aģentūras) likvidēšana un dažu krimināllkodeksa grozījumu ietekme rada nopietnas bažas par Slovākijas pretkorupcijas regulējuma stabilitāti, kā arī par specializācijas pakāpi un laika gaitā veidotajām institucionālajām spējām. Rezultātā tika nopietni traucēti policijas spēku un prokuratūras centieni izmeklēt sarežģītus un augsta līmeņa korupcijas gadījumus un saukt pie atbildības par tiem, un tas ietekmēja pašreizējo un turpmāko lietu efektīvu pēcpārbaudi. Šīs norises var arī kaitēt Slovākijas uzņēmējdarbības un normatīvajai videi un tādējādi valsts konkurētspējai.

(31) Slovākijas digitālā infrastruktūra ir šķērslis tās konkurētspējai, jo 2023. gadā tikai 69,12 % mājsaimniecību bija ļoti augstas veiktspējas tīkli salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju 78,81 %. Lai uzņēmumiem un sabiedrībai nodrošinātu ātrāku, uzticamāku un plašāku digitālo savienojamību, ir jānovērš aplēstais investīciju trūkums gigabitu savienojamībā vairāk nekā 500 miljonu EUR apmērā. Lai atvieglotu jaunas digitālās infrastruktūras izvēršanu, ir būtiski racionalizēt tiesisko regulējumu, radot investoriem labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi un samazinot laiku un izmaksas, kas saistītas ar digitālās infrastruktūras izvēršanu.

(32) Digitālo tehnoloģiju lēna ieviešana Slovākijā ir vēl viena problēma, kas skar konkurētspēju un izaugsmi – tikai 62 % mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) sasniedz digitālo pamatintensitāti salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju 72,9 %. Ierobežotā sadarbība starp uzņēmējdarbības un pētniecības nozarēm ir vēl viens būtisks šķērslis ekonomikas izaugsmei un konkurētspējai. MVU iespējas ieguldīt pētniecībā un izstrādē ir ierobežotas, jo pašreizējā pētniecības un izstrādes nodokļu atvieglojumu shēma ir labvēlīgāka lielākiem uzņēmumiem. Pētniecības un attīstības stimulu shēmu uzlabošana un pētniecības un attīstības politikas lielāka attiecināšana uz MVU varētu veicināt Slovākijas izaugsmes potenciālu.

(33) Slovākijas ekonomika, arī lielā un darbietilpīgā rūpniecības nozare, saskaras ar modernizācijas, klimata mērķu sasniegšanas un konkurētspējas saglabāšanas problēmām. Iekšzemes izgatavošanas jauda neto nulles emisiju tehnoloģiju nozarē joprojām ir īpaši ierobežota. Pārejot uz daudzveidīgāku un inovācijas virzītu ekonomiku, arī uz zaļajām tehnoloģijām un automatizētiem procesiem, Slovākija varētu palielināt savu ekonomisko ilgtspēju ilgtermiņā un noturību pret ārējiem satricinājumiem. Šajā nolūkā ir skaidri jānosaka investīciju prioritātes. Spēkā esošo tiesisko regulējumu, kas veicina Slovākijas rūpniecības pārveidi, varētu papildināt ar

mehānismu, kas regulāri pārskatītu un veicinātu prioritārās darbības rūpniecības nozarē, vēl vairāk atbalstot tās pārkārtošanos, jo īpaši uz neto nulles emisiju un inovatīvām tehnoloģijām. Tā kā Slovākijas ekonomikas modelis galvenokārt balstās uz importēto starppatēriņa preču lejupēju montāžu, tas ierobežo iekšzemes pievienoto vērtību un zināšanu tālāknodošanu vietējiem uzņēmumiem. Ir vajadzīgi turpmāki pūliņi, lai stiprinātu ražošanas un jauno rūpniecības nozaru integrāciju ES mēroga piegādes ķēdēs.

(34) Slovākija joprojām lielā mērā paļaujas uz Krievijas fosilo kurināmo. 2024. gadā aptuveni 70 % dabasgāzes un vairāk nekā 80 % patērētās jēlnaftas bija Krievijas izcelsmes. Slovākijas pūliņi izbeigt atkarību no Krievijas ir lēni.

(35) Uzņēmumu lielās enerģijas izmaksas joprojām ir viens no galvenajiem konkurētspējas šķēršļiem Slovākijā, savukārt regulētās enerģijas cenas mājsaimniecībām joprojām kavē stimulus investēt energoefektivitātē. 2024. gadā atjaunīgie energoresursi veidoja tikai 24 % no enerģijas bruto galapatēriņa, kas ir krietni zem ES vidējā rādītāja, proti, 47 %. Lai gan Slovākija nesen pieņēma reformas, kas atbalsta investīciju izvēršanu saskaņā ar *REPowerEU* mērķiem, ir vajadzīgi turpmāki pūliņi, lai paātrinātu atjaunīgo energoresursu, arī vēja, saules, ģeotermālo un atjaunīgo gāzu, izvēršanu. Vienlaikus atjaunīgo energoresursu pieslēgums tīklam būtu jāpadara efektīvāks un mazāk apgrūtinošs, arī par prioritāti nosakot investīcijas, kas veicina tīkla pieslēgumu un elastību. Mājsaimniecību siltumapgādes nozares dekarbonizācijai joprojām ir izšķiroša nozīme, lai samazinātu ekonomikas atkarību no fosilā kurināmā un sasniegtu valsts klimatiskos mērķus. Jo īpaši ģeotermālās un siltumsūkņu tehnoloģijas netiek pietiekami izmantotas lielajos centralizētās siltumapgādes tīklos. Ir jāturpina pūliņi uzlabot energoefektivitāti, piemēram, ēku, transporta un rūpniecības nozarē, jo gan publiskajā, gan privātajā sektorā joprojām pastāv problēmas saistībā ar investīciju savlaicīgu īstenošanu un palielināšanu.

(36) Bezemisiju mobilitātes ļoti zemā izplatība Slovākijā ierobežo valsts lielās autobūves nozares iekšzemes konkurētspēju. Par to liecina ne tikai viens no zemākajiem jaunu bezemisiju transportlīdzekļu reģistrāciju īpatsvariem ES (tikai 2,9 % no jauniem reģistrētiem automobiļiem), bet arī tas, ka atpaliek bezemisiju uzlādes un uzpildes infrastruktūras izvēršana. Lai gan Slovākija savā atveseļošanas un noturības plānā ir pieņēmusi dažas reformas (piem., elektromobilitātes rīcības plānu), stimuli bezemisiju transportlīdzekļu un infrastruktūras izvēršanai vēl nav devuši rezultātu. Elektromobilitātes rīcības plānā izklāstīto stimulu ieviešanai ir izšķiroša nozīme, lai privātais sektors varētu veikt būtiskas turpmākas investīcijas. Tāpat Slovākijas dzelzceļa transporta infrastruktūra tiek modernizēta lēnām, ierobežojot tās pievilcību gan pasažieru, gan komerciālām vajadzībām. Turklāt Slovākijā nav centralizētas pieejas ilgtermiņa finansējumam valsts transporta infrastruktūras stratēģiskai renovācijai, piemēram, izmantojot īpašu centralizētu transporta infrastruktūras fondu, lai paātrinātu valsts vidēja termiņa un ilgtermiņa finansējuma piešķiršanu. Turklāt valsts dzelzceļa infrastruktūras pārvaldība nestimulē esošā tīkla ātru modernizāciju.

(37) Slovākija ne tuvu nav sasniegusi 2035. gada mērķrādītāju attiecībā uz sadzīves atkritumu apglabāšanu poligonos. Ir jāuzlabo resursu atkritumu apsaimniekošana, lai ierobežotu apglabāšanu poligonos, un jāpalielina apritīgu materiālu izmantošana. Slovākijas virszemes ūdensobjektu kvalitāte pasliktinās nepiemērotu ūdens resursu apsaimniekošanas pasākumu dēļ. Šie ūdensobjekti ir pakļauti spiedienam, jo biežāk ir vērojami ekstremāli laikapstākļi, ir pārmērīgs piesārņotāju daudzums un bieži mainās ūdensobjektu forma un plūsma. Tomēr, ieviešot ilgtspējīgāku ūdens resursu apsaimniekošanu, varētu uzlabot ūdensobjektu stāvokli un stiprināt ūdensapgādes

noturību pret sausumu un plūdiem. Turklāt ir ļoti svarīgi par prioritāti noteikt dabā balstītus risinājumus un upju atjaunošanu, nevis jaunu ūdens aizsprostu un citas "pelēkās infrastruktūras" būvniecību, vienlaikus šīs darbības pārvēršot arī attiecīgos valsts politikas virzienos. Slovākijas oglekļa piesaistījumi nesasniedz vērienīguma līmeni, kas vajadzīgs, lai sasniegtu 2030. gada mērķrādītājus attiecībā uz zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību. Lai palielinātu Slovākijas mežu oglekļa piesaistes spēju un noturību, ir vajadzīga labāka biodaudzveidības aizsardzība, jo īpaši pabeidzot nacionālo parku zonu izveidi, stādot vairāku sugu un vairāku paaudžu mežus un saglabājot dabas resursus.

(38) Slovākijā ir salīdzinoši zems bezdarba līmenis, bet aizvien liels ir ilgtermiņa un jauniešu bezdarbs, kā arī nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, piemēram, romu un cilvēku ar zemāku prasmju līmeni, bezdarbs. Vienlaikus, lai gan vīriešu un sieviešu nodarbinātības atšķirība Slovākijā ir salīdzinoši zema salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, sievietes darba tirgū lielākoties ir nepietiekami pārstāvētas. Centieni palielināt sieviešu līdzdalību darba tirgū varētu palīdzēt novērst augošo darbaspēka nepietiekamību. Investīcijas politikas virzienos, kuru mērķis ir palīdzēt neaizsargātām cilvēku grupām atrast vai saglabāt darbu, lai paturētu tās darba tirgū, joprojām ir mazas. Dalību darba tirgū, jo īpaši sieviešu vidū, kavē arī tas, ka nav pietiekami pieejami un izmantoti cenas ziņā pieņemami un kvalitatīvi agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumi, jo īpaši bērniem, kas jaunāki par trim gadiem. Ir ierobežotas arī elastīga darba režīma iespējas, savukārt, piemēram, atbalsts nepilnas slodzes nodarbinātībai varētu palielināt mazu bērnu vecāku līdzdalību darba tirgū.

(39) Slovākija saskaras ar būtisku prasmju neatbilstību, arī tāpēc, ka trūkst darba ņēmēju ar zaļajām un digitālajām prasmēm. Tāpēc ir vajadzīgi būtiski un mērķtiecīgi prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Valstī ir maz IKT speciālistu un maz studentu, kuri ir uzņemti *STEM* programmās. Vienlaikus Slovākijas izglītības sistēma saskaras ar vairākām problēmām, arī ar skolotāju nepietiekamību un skolotāju apmācības programmu nepieciešamību, nepietiekamu ilgtermiņa finansējumu, sliktām izglītojamo un pieaugušo pamatprasmēm. Kopš 2020. gada nabadzības un sociālās atstumtības risks pieaug. Slovākijas bērnu nabadzības rādītājs 2023. gadā pārsniedza ES vidējo rādītāju, un, lai gan bērnu nabadzības rādītājs 2024. gadā uzlabojās, tas joprojām ir augsts un joprojām pastāv būtiskas reģionālās atšķirības, jo īpaši valsts austrumu daļā. Lai gan atveseļošanas un noturības plāna, Eiropas Sociālā fonda Plus un Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstīto pasākumu mērķis ir samazināt romu segregāciju izglītībā un nodrošināt vienlīdzīgu un iekļaujošu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai visos līmeņos, īstenošanas spējas vietējā līmenī nav pietiekamas, jo īpaši attiecībā uz infrastruktūras projektiem.

(40) Slovākijas veselības aprūpes sistēmas noturība ir pakļauta spiedienam veselības aprūpes speciālistu nepietiekamības un novecošanas dēļ. Darbinieku skaits ir mazāks par ES vidējo rādītāju, un gandrīz ceturtajai daļai medmāsu drīz iestāsies pensionēšanās vecums. Ierobežotie pūliņi veicināt iestāšanos medicīnas studijās, uzlabot darba apstākļus un modernizēt infrastruktūru vēl vairāk mazina šīs sistēmas veiktspēju. Situāciju saasina strukturāla neefektivitāte slimnīcās un pastāvīgs finansējuma trūkums, jo īpaši profilaktiskās aprūpes jomā, kas 2022. gadā saņēma vien 2,0 % no kopējiem veselības aprūpes izdevumiem. Finansiālās grūtības ir izraisījušas būtiskus parādus un ilgus maksājumu kavējumus lielākajās valsts slimnīcās, tādējādi vājinot centienus uzlabot efektivitāti. Atveseļošanas un noturības plāns ir veicinājis dažus uzlabojumus attiecībā uz piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem un labāku koordināciju starp aprūpes līmeņiem. Tomēr ir vajadzīgi turpmāki pūliņi, lai uzlabotu

primārās aprūpes sniegšanu un nodrošinātu kritiski svarīgu medicīnisko produktu un infrastruktūras pienācīgu piegādi. Turklāt ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem joprojām ir nepietiekams finansējums, un tie joprojām ir diezgan ierobežoti, jo īpaši neaizsargātām grupām. Veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmas saskaras ar fiskālās ilgtspējas problēmām vidējā termiņā un ilgtermiņā sabiedrības novecošanas dēļ.

(41) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2025. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu 2025. gada ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. Slovākijas gadījumā 2., 3., 4., 5. un 6. ieteikums palīdzēs īstenot pirmo ieteikumu eurozonai par konkurētspēju, savukārt 1., 5. un 6. ieteikums palīdzēs īstenot otro eurozonai adresēto ieteikumu par noturību, bet 1., 3. un 6. ieteikums palīdzēs īstenot 2025. gada ieteikumā izklāstīto trešo eurozonai adresēto ieteikumu par makroekonomisko un finanšu stabilitāti.

(42) Ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un tās secinājumus par nelīdzsvarotības pastāvēšanu, ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1., 2., 3. un 5. ieteikumā tālāk. Politika, kas minēta 1. ieteikumā, palīdzēs novērst neaizsargātību, kas saistīta ar mājokļu tirgu un mājsaimniecību parādu. Politika, kas minēta 1., 2. un 5. ieteikumā, palīdzēs novērst ārējo neaizsargātību. Politika, kas minēta 1., 3. un 5. ieteikumā, palīdzēs novērst neaizsargātību, kas saistīta ar konkurētspēju. Turklāt 1., 2., 3. un 5. ieteikums palīdzēs gan novērst nelīdzsvarotību, gan īstenot ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku saskaņā ar 41. apsvērumu,

AR ŠO IESAKA Slovākijai 2025. un 2026. gadā rīkoties šādi.

1. Palielināt kopējos aizsardzības izdevumus un gatavību saskaņā ar Eiropadomes 2025. gada 6. marta secinājumiem. Ievērot neto izdevumu maksimālo pieauguma tempu, ko Padome ieteica 2025. gada 21. janvārī, lai novērstu pārmērīga budžeta deficīta situāciju, vienlaikus izmantojot valsts izņēmuma klauzulā paredzēto atkāpi attiecībā uz lielākiem aizsardzības izdevumiem. Padarīt nodokļu struktūru efektīvāku, arī samazinot faktorus, kas attur no dalības darba tirgū, un vairāk izmantojot nodokļus, kas mazāk kaitē izaugsmei, piemēram, vides un regulārus īpašuma nodokļus. Uzlabot izdevumu efektivitāti, piemēram, veicot izdevumu pārskatīšanu. Turpināt stiprināt nodokļu saistību izpildi, arī vēl vairāk digitalizējot nodokļu administrēšanu. Izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus un nodrošināt, ka tie ir mērķēti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ka to izmaksas ir fiskāli pieņemamas un ka tiek saglabāti stimuli taupīt enerģiju. Palielināt mājokļu piedāvājumu un paplašināt īres tirgu, paātrinot dzīvojamo ēku būvniecību un veicinot sociālo mājokļu pieejamību, ņemot vērā reģionālās atšķirības.

2. Ņemot vērā piemērojamos termiņus reformu un investīciju savlaicīgai pabeigšanai saskaņā ar Regulu (ES) 2021/241, paātrināt atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu. Paātrināt kohēzijas politikas programmas (ERAF, TPF, ESF+, KF) īstenošanu, attiecīgā gadījumā izmantojot iespējas, ko sniedz vidusposma pārskatīšana. Optimāli izmantot ES instrumentus, arī tvērumu, ko nodrošina *InvestEU* un Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma, lai uzlabotu konkurētspēju.

3. Nodrošināt labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi, radot paredzamāku normatīvo vidi, uzlabojot labāka regulējuma sistēmu, nodrošinot, ka likumdošanas procesā tiek integrēts ietekmes novērtējums un apspriešanās ar ieinteresētajām personām. Novērst pārvaldības struktūru sadrumstalotību, arī sagatavojot vietējās pārvaldības reformu. Nodrošināt kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, uzlabojot koordināciju un politikas veidošanu. Nodrošināt pārredzamību un konkurenci publiskā iepirkuma procesos, lai veicinātu labu pārvaldību un uzlabotu publisko izdevumu efektivitāti, un publiskā iepirkuma darbībās biežāk izmantot ar kvalitāti un aprites cikla izmaksām saistītus kritērijus. Stiprināt tiesu sistēmu un uzlabot korupcijas apkarošanas sistēmas efektivitāti, arī nodrošinot pienācīgu, autonomu un efektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu augsta līmeņa korupcijas lietās un pietiekamas, specializētas spējas policijas un prokuratūras līmenī.

4. Stiprināt digitālo infrastruktūru, novēršot investīciju trūkumu gigabitu savienojamībā un vienkāršojot infrastruktūras izvēršanas regulējumu. Paātrināt digitālo tehnoloģiju ieviešanu, jo īpaši MVU, novēršot attiecīgos šķēršļus. Uzlabot pētniecības un inovācijas politiku, stimulējot sadarbību starp uzņēmumiem un pētniecības nozari un pārskatot pētniecības un izstrādes nodokļu atvieglojumu shēmu, lai sniegtu lielāku atbalstu MVU.

5. Par prioritāti noteikt investīcijas tīrā un efektīvā ražošanā un enerģijas un resursu izmantošanā. Stiprināt tiesisko regulējumu, lai atbalstītu zaļās tehnoloģijas un izstrādājumus, un veicināt investīcijas, lai uzlabotu rūpniecības konkurētspēju un paātrinātu ekonomikas diversifikāciju. Paātrināt fosilā kurināmā piegādes diversifikāciju, lai pakāpeniski izbeigtu atkarību no Krievijas avotiem. Paātrināt atjaunīgo energoresursu izvēršanu, vienlaikus padarot efektīvākas un mazāk apgrūtinošas procedūras atjaunīgo energoresursu pieslēgšanai tīklam. Atbalstīt turpmākas investīcijas tīklos, jo īpaši elektroenerģijas tīklos, kā arī siltumapgādes nozares dekarbonizācijā. Atbalstīt bezemisiju mobilitātes turpmāku izvēršanu un dzelzceļa tīkla modernizāciju, reformējot valsts dzelzceļa infrastruktūras pārvaldību un izveidojot īpašu investīciju regulējumu. Uzlabot resursu atkritumu apsaimniekošanu un sadzīves un iepakojuma atkritumu atkalizmantošanu, kā arī dabas resursu saglabāšanu, un palielināt ūdensapgādes noturību, integrējot dabā balstītus risinājumus un pabeidzot aizsargātu dabas teritoriju zonējumu.

6. Palielināt nepietiekami pārstāvēto grupu dalību darba tirgū un ieviest elastīgākus darba režīmus vecākiem ar bērniem. Palielināt cenas ziņā pieņemamas kvalitatīvas agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pieejamību un izmantošanu bērniem, kas jaunāki par trim gadiem. Uzlabot pamatprasmju mācīšanu, arī bērniem no nelabvēlīgas vides, jo īpaši marginalizētās romu kopienās, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgu un iekļaujošu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai visos līmeņos. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt prasmes un kompetences, nodrošinot pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides iespējas pieaugušajiem, ieguldot skolotāju apmācībā un palielinot dalību *STEM* izglītības programmās. Uzlabot primārās aprūpes sniegšanu, jo īpaši neaizsargātām personām, un paplašināt profilaktiskos veselības aprūpes pasākumus. Stiprināt veselības aprūpes sistēmas noturību kritiski svarīgu medicīnisko produktu, infrastruktūras un veselības aprūpes darbaspēka jomā, noturot un piesaistot kvalificētus darbiniekus un vienlaikus nodrošinot veselības aprūpes sistēmas fiskālo ilgtspēju. Nodrošināt cenas ziņā pieejamu un kvalitatīvu ilgtermiņa aprūpi.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs